

DIARIENUMMER:
MSN 2023/45
(BN 2020/3)

Planbeskrivning

Detaljplan för Gandvik 8, i Danderyds kommun

i Djursholm, Danderyds kommun
SAMRÅDSHANDLING 2023-09-28

Planbeskrivningen ska redovisa de syften, förutsättningar och konsekvenser planen har samt hur planen är avsedd att genomföras. Allmänna intressen som utgör grund för planen och de avvägningar som gjorts mellan olika intressen klargörs. Motiven för valda bestämmelser samt skälen till planens utformning redovisas. Planbeskrivningen är inte rättsligt bindande och kan inte överklagas. Detaljplanens bindande föreskrifter framgår av plankartan och planbestämmelserna. Planen upprättas av Danderyds kommun, miljö- och stadsbyggnadskontoret.

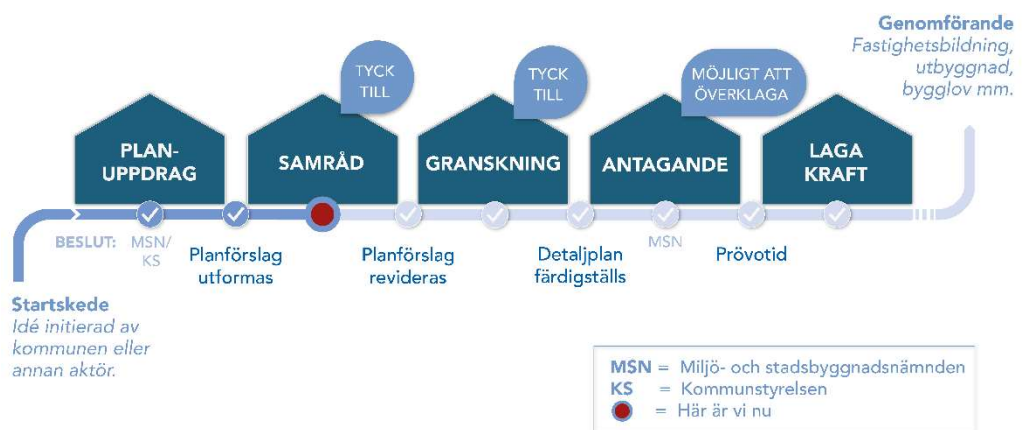
Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
Inledning	4
Planens handläggning	4
Handlingar	5
Planens syfte och huvuddrag	5
Undersökning enligt miljöbalken 6 kap.	5
Planområdet	6
Gällande planer och tidigare ställningstaganden	6
Planuppdrag	6
Riksintresse	7
Regionala planer	7
Översiktsplan	7
Detaljplan och tomtindelning	8
Strandskydd	8
Vattendirektiv	8
Förutsättningar, förändringar och konsekvenser	9
Planförslaget och dess konsekvenser	9
Planbestämmelser och motivering	9
Avvägning enligt PBL 2 kap	12
Natur, mark och bebyggelse	13
Trafik och kommunikationer	17
Teknisk försörjning	18
Tillgänglighet	20
Trygghet	20
Hälsa och säkerhet	20
Barnperspektiv	25
Genomförandefrågor	25
Organisatoriska frågor	25
Fastighetsrättsliga frågor	25
Tekniska frågor	26
Ekonomiska frågor	26
Administrativa frågor	26
Genomförandetid	26

Inledning

Planens handläggning

Handläggningen av detaljplanen sker med standardförfarande enligt plan- och bygglagen, PBL (2010:900). Standardförfarande innebär att ett förslag till ny detaljplan upprättas och skickas ut på samråd till sakägare (boende i anslutning till planområdet), berörda organisationer och myndigheter m.fl. för synpunkter. Inkomna synpunkter sammanställs och planförslaget justeras. Därefter skickas planförslaget ut för granskning, som pågår under minst två veckor. Under granskningstiden finns möjlighet att återigen lämna synpunkter på förslaget. Samtliga inkomna synpunkter sammanställs och besvaras i ett utlåtande. Det slutliga planförslaget tas sedan upp till miljö- och stadsbyggnadsnämnden för antagande. Efter antagandet har de sakägare som inte fått sina synpunkter tillgodosedda rätt att överklaga beslutet. När tiden för överklagande (prövning) gått ut och om ingen har överklagat planförslaget vinner detaljplanen laga kraft.

Figur 1. Planprocessen.

Medverkande

Planen är framtagen av miljö- och stadsbyggnadskontoret genom planarkitekt och planchef. Medverkande byggaktör har varit Originat AB samt styrelsen i bostadsrättsföreningen Gandvik. Utöver intern kompetens har kommunens dagvattenkonsult WRS granskat inkomna utredningar och tagit fram underlag för kommunens räkning när det gäller dagvattenfrågor.

Handlingar

Till planen hör följande handlingar:

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning (denna handling)

Dessutom har följande handlingar upprättats:

- Grundkarta
- Fastighetsförteckning
- Undersökning om miljöpåverkan
- Sändlista
- Kulturhistorisk utredning och konsekvensbeskrivning (Wenanders byrå, 2020-10-13 reviderad: 2023-06-08)
- Dagvattenutredning Gandvik 8, (Feron consulting AB, 2020-10-26 reviderad 2021-09-23)

Planens syfte och huvuddrag

Syftet med planläggningen är att pröva förutsättningarna för att utöka bygggrätten och möjliggöra för lägenheter i den tidigare vårdshusbyggnaden inom Gandvik 8.

Inom planområdet bekräftas även befintligt användningssätt och utformning av bostadsbebyggelsen. Därmed säkerställs bevarandet av dess kulturmiljövärde. Planförslaget säkerställer också att nybyggnationen av vårdshuset görs med hänsyn till hela anläggningens kulturmiljövärde och den översvämningensrisk som finns i området.

Tidplan

Samråd: Q4 2023

Granskning: Q4 2023 – Q1 2024

Antagande: Q1 2024

Undersökning enligt miljöbalken 6 kap.

Enligt PBL (2010:900) 4 kap. 34 § och miljöbalken, MB (1998:808) 6 kap. 3 § ska en miljöbedömning genomföras om program eller planer kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Ett första ställningstagande kring förväntad miljöpåverkan görs i en så kallad undersökning. De omständigheter som talar för och emot att planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan sammanfattas nedan samt redovisas löpande i denna planbeskrivning.

Detaljplanen bedöms inte innebära sådan betydande påverkan på miljön som fordrar en miljöbedömning enligt PBL eller strategisk miljöbedömning enligt miljöbalken. De bedömningar av miljöpåverkan och andra störningar som ändå behöver göras, redovisas i denna beskrivning. Den mark som tas i anspråk är redan bebyggd. Nya bostäder i ett läge vid ett kommunens kommundelscentrum nära service och kommunikationer betraktas som god hushållning med markresurser.

Nybyggnationen innebär en viss negativ påverkan på kulturmiljö, vilket utreds i framtagna antikvariskutredning som beskrivs vidare i planbeskrivningen. En dagvatten- och skyfallsutredning har tagits fram för att förebygga utmaningar. Även delvis skymd utsikt påverkar boende i bakomvarandebyggnader inom fastigheten.

Undersökningen visar att ingen strategisk miljöbedömning eller miljökonsekvensbeskrivning behöver upprättas för planområdet eftersom genomförandet av planen

inte bedöms innebära risk för betydande miljöpåverkan. Detaljplanen är förenlig med 3, 4 och 5 kap MB (1998:808). Byggnadsnämnden tog beslut 2021-03-10 § 27 om att detaljplanen inte väntas medföra någon betydande miljöpåverkan.

Planområdet

Området är beläget strax sydost om Djursholms torg och utgörs av fastigheten Gandvik 8 som är belägen på Vendevägen 5 i Djursholm. Norr om planområdet ligger Samsöparken och österut ligger Samsöviken. Förutom centrumbebyggelse i Djursholms centrum med tillhörande funktioner finns där även flerbostadshus. Runt omkring finns blandad bebyggelse i form av fristående-, kedje- samt flerbostadshus från olika tidsepoker. Arealen är 15 745 kvadratmeter. Fastigheten Gandvik 8 ägs av bostadsrättsföreningen Gandvik.

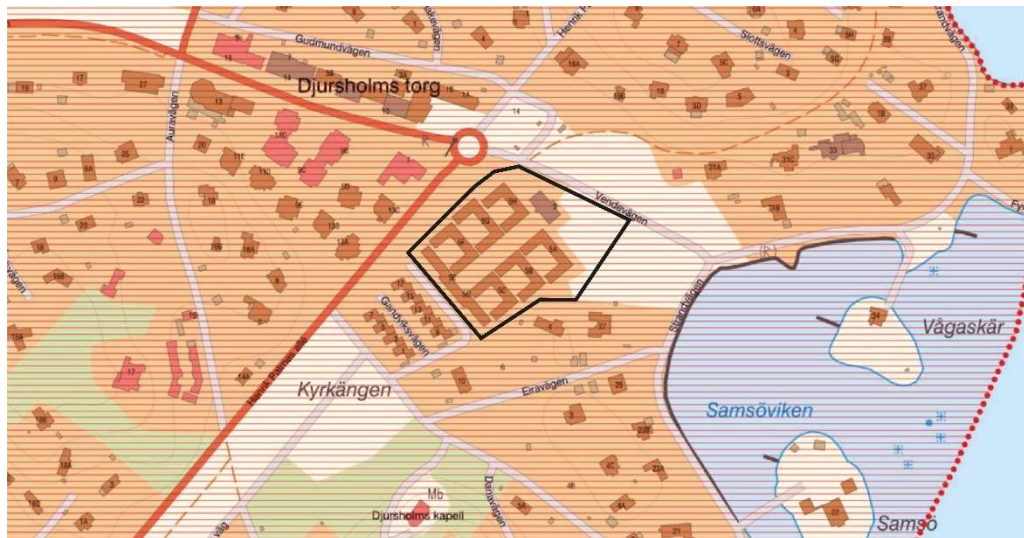

Figur 2. Adresskarta med planområdet markerat med rött.

Gällande planer och tidigare ställningstaganden

Planuppdrag

Byggnadsnämnden (nuvarande miljö- och stadsbyggnadsnämnden) beslutade 2020-05-12, § 59, att uppdra åt kommunledningskontoret att i en detaljplaneprocess pröva möjligheten att utöka bygggrätten för fastigheten Gandvik 8 och möjliggöra för tillkommande lägenheter.

Figur 3. Skrafferat område visar riksintresset omfattning och svart markering motsvarar ungefärlig plangräns.

Riksintresse

Området omfattas av riksintresse Djursholm (AB38) för kulturmiljövården enligt miljöbalken 3 kap. 6 §. Ett urklipp av området är skrafferat i bilden ovan och planområdet är inringat med svart. Markeringen indikerar att värden eller egenskaper av högt allmänt intresse enligt hushållningsbestämmelserna i miljöbalken 3 kap. finns att ta hänsyn till.

Motivering till riksintresset:

”Tidig villastad grundad på privat initiativ och en förebild för flera liknande efterföljande samhällen. Miljön återspeglar det sena 1800-talets och tidiga 1900-talets framväxt av högborgerliga förstäder runt Stockholm och speglar boendet för det översta samhällsskiktet under denna tid.”

En del av riksintresset uttrycks som följande:

”Den oregelbundna gatu- och tomtstrukturen efter trädgårdsstadens internationella förebild. Anpassningen till terrängen och Djursholmsbanan, vars tidigare sträckning är synlig i landskapet. De gröna gaturummen med alléer och höga träd och tomternas avgränsning med häckar, staket, grindar och murar ut mot gatan. Villabebyggelsen från 1880-talet fram till 1930-talet som speglar tidens arkitekturideal. Variationerna i villabebyggelsen, från de lite mindre och enklare villorna, till mer exklusiva villor med individuell utformning. Trädgårdarna som präglas av grönska och stora träd, både i form av naturtomter och lummiga trädgårdstomter.”

Regionala planer

Aktuellt förslag på bebyggelse inom Gandvik 8 är förenligt med intentionerna i RUF 2050 - Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen, där fastigheten ingår i ett område för bebyggelse.

Översiktsplan

I Danderyds gällande översiktsplan, från 2022, anges att områdets användning ska vara bebyggelseområde.

I översiktsplanen anges området som utredningsområde för Djursholms torg (5). Platsen anses lämplig för tillkommande bebyggelse och bostadsutveckling. Tillkommande bebyggelse i området stärker även Djursholms stadsdelscentrum. Projektet ligger även

i linje med kommunens utvecklingsinriktning att bygga och bevara för idag och imorgon.

Detaljplan och tomtindelning

För fastigheten Gandvik 8 gäller detaljplan S113 från 1965. Detaljplanen togs fram av FFS arkitekter genom Bertil Falck på uppdrag av kommunen samt ritade nuvarande bebyggelse inom fastigheten. Detaljplanen medger bostadsbebyggelse i två våningar med förbud mot vindsinredning. Högsta tillåtna byggnadshöjd är +11,0 (enligt gammalt höjdsystem RH00). Maximal våningsyta uppgår till 8 700 kvadratmeter

Gandvik 8 omfattas av tomtindelning T9 från 1967. Fastigheten Gandvik 10 avstyckades 1974 efter beslut om avvikelse från tomtindelningen.

Strandskydd

Strandskyddet är ett generellt skydd som gäller i hela landet och vid alla kuster, sjöar och vattendrag. Det skyddade området är normalt 100 meter från strandkanten, både på land och i vattenområdet. Aktuell fastighet är belägen ca 80 – 90 meter från strandkanten.

Enligt MB och PBL återinträder strandskyddet när en detaljplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan. På grund av detta kommer en planbestämmelse om upphävande av strandskydd att föras in i detaljplanen.

Särskilda skäl för upphävande av strandskydd:

1. Området har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,

Vattendirektiv

En ny detaljplan får inte bidra till en försämring av vattenkvaliteten i kommunens vatten. Det ställer krav på såväl dag- som spillvattenhanteringen Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattendistrikt beslutade 2021 om en förvaltningsplan med åtgärdsprogram samt miljökvalitetsnormer för vattenmiljöerna inom Norra Östersjöns vattendistrikt. Föreskriften med miljökvalitetsnormerna är en del av det svenska genomförandet av EU:s Ramdirektiv för vatten och innebär att det för de större sjöarna, vattendragen, kustvattnet och grundvattnet har fastställts ett mål för vattenmiljöerna. Myndigheter och kommuner ska genomföra de nödvändiga åtgärderna för att uppnå god status i alla vattenförekomster. Det medför att dagvattenfrågor ska hanteras i varje ny detaljplan och att detaljplanerna ska utformas så att de bidrar till att målen uppnås.

Stora Värtan (SE592400-180800) är recipient för dagvattnet inom planområdet. Vattenförekomsten har problem med miljögifter och uppnår idag måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Enligt förslag till miljökvalitetsnorm ska Stora Värtan nå god ekologisk status till år 2027. God status avseende tributyltennföreningar (TBT) samt antracen bedöms ta lång tid att uppnå och omfattas därför av tidsfrist till år 2027. Miljökvalitetsnormen kräver att den kemiska vattenkvaliteten ska bli bättre än idag med undantag av kvicksilverföreningar och Bromerad difenyleter (PBDE) där vattenkvaliteten inte ska bli sämre än idag.

För planförslagets konsekvenser på recipienten se rubrik: Dagvatten

Förutsättningar, förändringar och konsekvenser

Planförslaget och dess konsekvenser

Planförslaget syftar till att möjliggöra att gemensamhetslokalen vårdshuset kan byggas om till bostäder. Förslaget tillåter att den nya byggnaden blir en våning högre och ges ett flackare tak än den befintliga. Den ökade byggrätten för vårdshusbyggnaden regleras med nockhöjd och begränsning av byggnadsarea samt placering. Förslaget innebär att vårdshusbyggnaden föreslås i huvudsak rivas ner till bjälklaget och en ny bostadsbyggnad uppförs vilken möjliggör för sex lägenheter att byggas. Hela fasadlivet mot Vendevägen flyttas fram i linje med den tillbyggnad som finns där idag. Byggnaden föreslås få tre balkonger mot Vendevägen och såväl uteplats som terrasser på hela fasaden mot sydväst respektive nordost (byggnadens kortsidor). Avsikten med föreslagen detaljplan är inte att ändra byggrätten för befintlig bebyggelse utöver vårdshusbyggnaden utan att bevara den bostadsbebyggelse som finns idag.

Ett område för teknisk anläggning, E, möjliggör att den befintliga nätstationen som i nuläget är belägen i vårdshusets källare flyttas ut och ny tillhörande byggnad tillkommer. Transformatorstationen föreslås placeras utanför byggnaden inom befintlig parkering. Kapaciteten för nätstationen utökas och kommer kunna försörja eventuell tillkommande framtida bebyggelse på östra sidan Vendevägen.

Den nya byggrätten regleras med en nockhöjd på 15,5 meter samt med egenskapsgräns för prickmark. Takvinkel sätts till minst 20 grader och gör att byggnaden får ett liknande takfall som övrig bebyggelse. Byggnaden utförs i två våningar i stället för en som den tidigare vårdshusbyggnaden bestod av. Den nya byggnaden blir ca 2,5 meter högre (nockhöjd) och ökar med ca 326 kvadratmeter BOA jämfört med den nuvarande byggnaden.

Planbestämmelser och motivering

Planbestämmelser som införs och motiveringar till dessa listas nedan.
Egenskapsbestämmelser för befintlig bebyggelse som bevaras listas sist.

Markanvändning:

- **Bostadsändamål B.** Motivet till regleringen är att möjliggöra för planens syfte att en ny bostadsbyggnad byggs där den nuvarande vårdshusbyggnaden står. Utöver det är även motivet att låta nuvarande bostadsändamål kvarstå.
- **Transformatorstation E.** Motivet till regleringen är att möjliggöra för en flytt av den befintliga nätstationen. I dialog med E.on önskas nätstationen kunna flyttas från byggnadens källare till angiven yta.
- **Markparkering P1.** Parkeringsplatsen planläggs som parkering. Motivet till regleringen är att skapa flexibilitet för framtida disponering av parkering efter behov.

Bebyggelsen omfattning:

- **Utnyttjandegrad e1.** Största byggnadsarea för transformatorstationen är 20 kvadratmeter. Motivet till regleringen är att E.on ska ha möjlighet till ny nätstation och att begränsa denna till lämplig volym.

- **Mark som inte får bebyggas.** Mark som inte får förses med byggnad begränsar den nya byggnadens placering. Motivet till regleringen är att byggnaden ska återuppbyggas på den plats där Vårdshuset står idag.
- **Endast byggnadsverk under mark.** Mark som endast tillåter byggnadsverk under mark gäller för innergården mellan huskroppar. Motivet till detta är att det inte är lämpligt med tillkommande byggnadsverk ovan mark med hänsyn till kulturmiljövärden samt begränsning av bygggrätt inom fastigheten.
- **Marken ska vara tillgänglig för dagvattenanläggning b₁ och b₂.** Mark om ca 42 kvadratmeter vardera både öster och väster om den befintliga byggnaden ska användas för dagvattenanläggning. Mark mellan parkeringen och Vendevägen ska användas för dagvattenanläggning. Motivet till regleringen är att möjliggöra för infiltration och fördröjning av dagvatten inom fastigheten. Eventuell ytterligare reglering för dagvattenhantering utreds vidare i planprocessen.

Utformning:

- **Nockhöjd h₁.** Nockhöjden är satt till 15,5 meter. Motivet till regleringen är att möjliggöra att byggnaden kan bli högre än idag men samtidigt för att begränsa byggnaden till den höjd som anses vara lämplig och som beskrivs i planbeskrivningen. Reglering av nockhöjd gör även att takvinkeln inte blir större än vad som stämmer överens med övrig bebyggelse.
- **Höjd h₃, h₄ och h₅.** Motivet till regleringen om totalhöjd och nockhöjd reglerar att transformatorstationen, byggnadsdelar för terrass och uteplatser på den nya byggnaden inte blir högre än lämpligt med hänsyn till omgivningen samt att byggnaden utformas enligt illustrationer i planbeskrivningen.
- **Utformningsbestämmelser f₁ – f₇.** Utformningsbestämmelser om material, balkonger och tak. Motivet till reglering är att upprätthålla de kulturmiljömässiga värden som finns inom planområdet. Bestämmelserna bedöms vara viktiga för att den nya byggnadens gestaltning och arkitektur ska resonera med den befintliga bebyggelsen inom planområdet. Bestämmelser f₁-f₃ om färg på tegel och fönsterkarmar ska anpassas till befintlig färgsättning på bostadshusen inom fastigheten. Bestämmelser f₄-f₇ som reglerar balkonger motiveras av att balkonger får upprättas men inte får placeras mitt på fasad och inte vara större än sammanlagt 21 kvadratmeter (räknat på tre balkonger). Balkong får placeras närmare mark än 3 meter och sticka ut över mark som inte får bebyggas. Ingen byggnadsarea BYA är angiven för byggnaden och påverkar därför inte regleringen av balkonger. Balkonger avses utformas i likhet med illustrationerna i figur 5 och 7.
- **Takvinkel o₁.** Takvinkel sätts till minst 20 grader. Motivet till reglering är att takfallet för den nya byggnaden ska samstämma med takfallet för den befintliga bebyggelsen.

Befintlig bebyggelse som bevaras:

- **Rivningsförbud r₁.** Rivningsförbud för befintlig bebyggelse införs för att skydda befintlig bebyggelse från framtida förändringar. Motivet är att säkerställa anläggningens kulturmiljövärden för framtiden.
- **Skyddsbestämmelser q₁, q₂ och q₃.** Skyddsbestämmelser för befintlig bebyggelse införs enligt rekommendation från den antikvariska utredningen som tagits fram för projektet. Motivet är att säkerställa anläggningens kulturmiljövärden för framtiden.
- **Varsamhetsbestämmelser k₁- k₆.** Varsamhetsbestämmelser för befintlig bebyggelse införs enligt rekommendation från den antikvariska utredningen som tagits fram för projektet. Motivet är att säkerställa anläggningens kulturmiljövärden för framtiden. Värdebärande delar av bebyggelsen får inte

förvanskas genom att t.ex. omfattande ändringar av entréer, lägga till takkupor eller ta bort taksprång som är viktiga för att säkerställa kulturvärden. Varsamhetsbestämmelse k₆ hänvisar till omålad betong på sockel och under loftgångar med mera.

- **Nockhöjd h₂.** Nockhöjd sätts till 13 meter för den befintliga bebyggelsen. Motivet till regleringen är att begränsa byggrätten och säkerställa att de befintliga byggnaderna inte blir högre än vad de är idag.

Figur 4. Befintlig vårdhusbyggnad från Vendevägen

Figur 5. Visualisering från Vendevägen, (Blueprint inredningar och arkitekter)

Figur 6. Befintlig byggnad från Henrik Palmes allé

Figur 7. Visualisering från Henrik Palmes allé, Blueprint inredningar

Avvägning enligt PBL 2 kap

För det allmänna intresset har utvecklingen positiv påverkan i och med att det bidrar till fler bostäder samt positivt för sammanhanget med närheten av mötesplatser och service i Djursholms stadsdelscentrum. Det kommer även skapa mer liv i en byggnad med omnejd som idag är outnyttjad. Med mer människor i rörelse och med utblick över Samsöparken samt Djursholms torg bidrar även utvecklingen med trygghet och närvaro på platsen.

Föreslagen utveckling innebär en rivning av vårdshusbyggnaden och att en ny byggnad uppförs på platsen. Vårdshusbyggnaden besitter kulturvärden som försvinner i och med rivningen. Den negativa påverkan som rivningen innebär kan dock lindras med hänsynfull gestaltning av den nya byggnaden som efterliknar det befintliga i materialval, gestaltning och arkitektoniskt uttryck. Påverkan på kulturmiljövärdena har också avvägts mot de positiva konsekvenserna för såväl det enskilda som det allmänna intresset. Att låta den befintliga byggnaden stå outnyttjad innebär en kostsam belastning för föreningen samt för allmänheten ett icke effektivt utnyttjande av resurser. Den nya byggnaden är även ett steg för föreningen att investera i ett mer klimatsmart och kostnadseffektivt energi- och värmesystem för hela anläggningen. De positiva värdena som utvecklingen medför, både för allmänheten och de enskilda, tillsammans med hänsynfull gestaltning bedöms väga tyngre än de negativa konsekvenserna.

Natur, mark och bebyggelse

Bebyggelsen inom fastigheten uppfördes med 96 lägenheter i ett sammanhang år 1969 och benämndes familjehotellet. Byggnaden som kallas vårdshuset inrymde under många år en restaurang som använts både av de boende och av allmänheten. Restaurangen har inte kunnat hyras ut till någon operatör på flera år och utgör en ekonomisk belastning för föreningen i befintligt skick. Vårdshusbyggnaden upplevs som en fristående byggnadskropp men sitter i själva verket samman med resterande byggnadsenheter genom det gemensamma underjordiska garaget. Bebyggelsen är utformad som rektangulära enheter med grönskande gårdar i mitten. Dessa kvarter samsas kring en tydlig mittaxel, där vårdshusbyggnaden utgör ena änden av denna gemensamma torgyta som byggnadskropparna tillsammans bildar.

Figur 8. Flygfoto över Gandvik 8

I östra delen av fastigheten ligger en parkeringsyta och strax söder om den finns gräsytor. Från Vendevägen är vårdshuset inbäddat i grönska med ett större lövträd och buskage. I Samsöviken finns flera stora lövträd. Häckar och planteringar återfinns inom hela fastigheten och bidrar till ett grönskande och lummigt intryck. Bebyggelsen formar gårdsrum som alla är gestaltade på olika sätt och används för rekreation och odling.

Kulturmiljö och gestaltning

Kulturmiljöhandbok

Danderyds kommuns kulturmiljöhandbok togs fram 1991 och reviderades 2003. Den utgår från inventeringar genomförda mellan 1972–1978. Bebyggelse uppförd efter år 1950 ingår inte i handboken. Eftersom familjehotellet Gandvik är uppfört efter det

så är det varken upptaget i kulturmiljöhandboken eller ingår i något av de utpekade bevarandeområdena. Bebyggelsen som helhet (anläggningen) inom Gandvik 8 bedöms dock omfattas av förvanskningsförbud.

Antikvarisk utredning

Anläggningen har en slutenhet utåt medan intima gårdsmiljöer och entréer vänder sig inåt. Bebyggelsen är inte särskilt hög men likväl relativt koncentrerad och tät på sin plats.

I planbeskrivningen till gällande detaljplan S1 13, går det att ta del av tankarna vid bebyggelsens tillkomst:

"Utåt, mot omgivningen, gavs anläggningen en sluten och monumental gestaltning, medan dess inre fick en mer intim karaktär, med den gemensamma torgytan och de grönskande innergårdarna som omsluts av respektive bostadsenhet. Anläggningen uppfördes av, särskilt för sin samtid, mycket högkvalitativa och slitstarka material, som tegel, betong, koppar, glas och trä, med nedtonad färgsättning."

En Kulturhistorisk utredning och konsekvensbeskrivning (Wenanders byrå, 2020-10-13 reviderad: 2023-06-08) har tagits fram inom ramen för arbetet med detaljplanen.

I den beskrivs de kulturhistoriska värdena för befintlig bebyggelse och omgivning samt ger förslag på lämpliga planbestämmelser som kan användas för att reglera bebyggelsen på ett lämpligt sätt utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv. Bland annat visar utredningen att en rivning av byggnaden kommer medföra negativ påverkan på anläggningens kulturvärden. Byggnaden har ett socialt värde som världshus och samlingspunkt historiskt sett, samt i sitt enhetliga och tidstypiska sammanhang i bebyggelsen. Nybyggnationen innebär en volymökning jämfört med den befintliga byggnaden som i sin tur påverkar anläggningen som helhet. Världshusbyggnaden anses ha hög autenticitet och anläggningen i stort är identitetsskapande för Djursholm.

Den föreslagna förändringen innebär att anläggningens välbevarade helhetsmiljö påverkas negativt eftersom världshusbyggnaden till stor del rivs. Däremot har världshusbyggnaden förändrats under årens gång med både indrag i takfall för nya fönster samt en tillbyggnad mot Vendevägen. Den negativa påverkan är dock inte så påtaglig att det är direkt olämpligt och med en hänsynsfull gestaltning som efterliknar det befintliga byggnaden och den övriga bebyggelsen är påverkan lindrig.

Gestaltningen för den nya byggnaden avser ta vara på och återskapa många av de särdrag som beskrivs. Bland annat i materialval, fasadutformning och färgsättning. Världshusbyggnaden kommer att ersättas med en ny byggnad medan resterande bebyggelse kring gårdarna inte kommer att förändras. Utredningen tar upp det faktum att hela anläggningen besitter så höga kulturvärden att den bedöms leva upp till de krav som ställs för att omfattas av förvanskningsförbud enligt plan- och bygglagen (2010:900) 8 kap. 13 §. För att säkerställa att anläggningen inte avsevärt ändras ytterligare införs bestämmelse om rivningsförbud (r) och skyddsbestämmelser (q) för befintlig bostadsbebyggelse. Även varsamhetsbestämmelser (k) införs.

Den nya byggnadens volymökning jämfört med den befintliga byggnaden illustreras i volymstudien nedan.

Figur 9. Volymstudie för befintlig och ny byggnad.

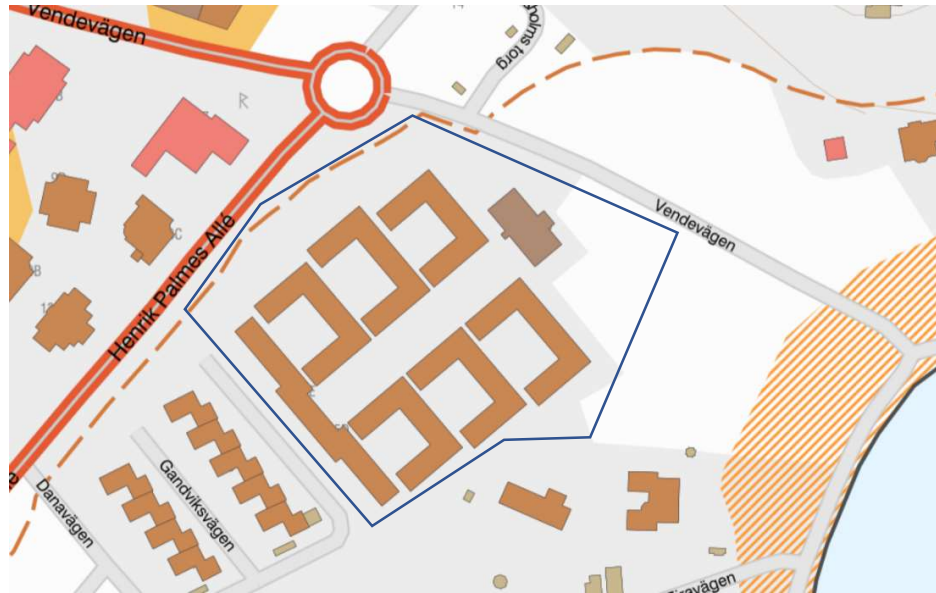
Service

På gångavstånd från fastigheten ligger Djursholms centrum med bibliotek, restauranger och ett varierat utbud av butiker.

Fornlämningar

Inga kända fornlämningar finns i området.

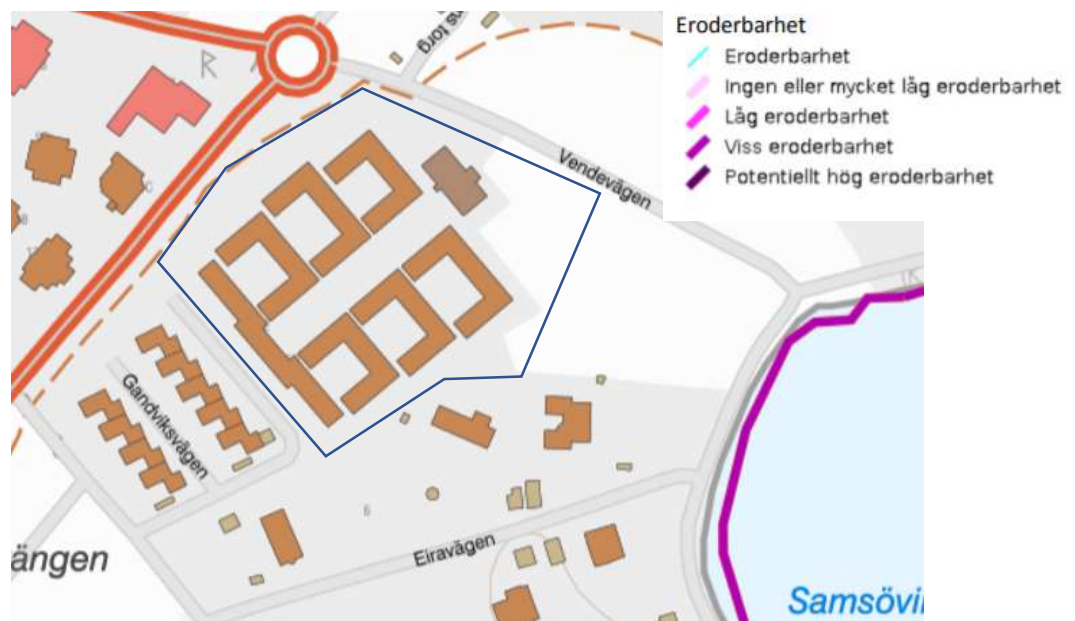
Geotekniska förhållanden och risk för ras och skred

Figur 10: Förutsättningar för skred i finkornig jordart (Källa: Sveriges geologiska undersökning- kartvisaren).

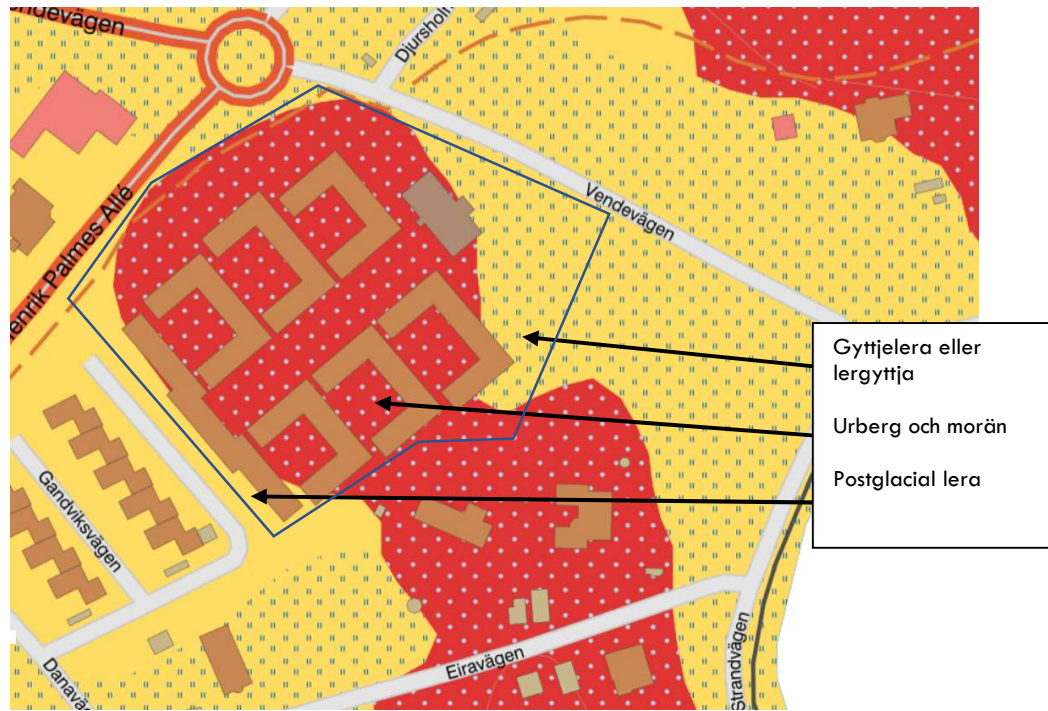
Figur 10 visar att planområdet (blå heldragen linje) inte omfattas av områden som benämns som aktsamhetsområde när det gäller förutsättningar för skred i finkornig jordart. Figur 11 visar att det inte heller finns risk för erosion inom planområdet. Kommunen har anlagt en brygga och en skydds konstruktion längs med Samsöviken vilket kan skydda mot erosion.

Figur 11: Bilden visar att viss risk för erosion finns utanför planområdet (Källa: Sveriges geologiska

undersökning- kartvisaren).

Figur 12: Jordarter inom fastigheten (Källa: Sveriges geologiska undersökning- kartvisaren).

Figur 12 visar att de huvudsakliga jordarterna inom planområdet är urberg och morän, gyttjeler eller lergyttja samt postglacial lera.

Ombyggnationen omfattar ett tillskott av lägenheter i en byggnad där grundläggningen ska bevaras. En avgränsad del schaktning med delvis ny grundläggning planeras runt det norra hörnet av byggnaden. Befintlig anläggning står idag till största delen på morän och berg vilket gör att det inte bedöms föreligga någon risk för stabilitetsproblem.

Trafik och kommunikationer

Gator och trafik

Fastigheten ligger i korsningen mellan Henrik Palmes allé och Vendevägen. Fastigheten angörs via två infarter från Vendevägen i norra delen av fastigheten. En infart leder upp till torget och omgärdas av byggnaderna samt en infart som leder in till en markparkeringsyta längre österut samt till

det underjordiska garaget under byggnadskropparna. Fastigheten angörs på samma sätt även efter ombyggnaden.

Gång- och cykelvägar

En gångväg ansluter från Vendevägen in på fastigheten och går vidare längs med bebyggelsens södra sida till Gandviksvägen i väster. Ytterligare en gångväg går längs med Henrik Palmes allé i nordvästra delen av planområdet. Dessa gångvägar bedöms inte påverkas av planförslaget.

Parkering

68 bilplatser återfinns i det underjordiska garaget. Utöver det finns en markparkering med ca 30 bilplatser. Parkeringen ligger längs med Vendevägen i anslutning till vårdshusbyggnaden.

I och med planförslaget uppgår antal lägenheter inom bostadsrättsföreningen till 101-102 lägenheter. Det ger ett p-tal på 0,9 vilket bedöms vara i överkant för behovet inom fastigheten. Därmed tillkommer inga nya bilplatser utan behovet av parkering för tillkommande bostäder bedöms kunna lösas inom befintligt bestånd.

Inom garagets cykelrum finns 38 cykelplatser och ytterligare 16 platser finns utomhus. Totalt finns därmed 56 cykelplatser och föreningen har möjlighet med anordning av extra cykelrum i källaren under den befintliga vårdshusbyggnaden.

Kollektivtrafik

Närmaste busshållplats är Djursholms torg som ligger knappt 50 meter från planområdet och är för närvarande slutstation för tre lokala busslinjer, 601, 602 och 606.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Området ingår i verksamhetsområdena för ren-, spill- och dagvatten. Allmänna ren- och spillvattenledningar finns i Vendevägen med kapacitet i enlighet med planförslaget.

Dagvatten

En utredning som tar upp dagvatten och översvämningsrisk har tagits fram (Dagvattenutredning Gandvik 8, Feron consulting rev 2021-09-23) inom ramen för planarbetet. I utredningen föreslås olika åtgärder för lokalt omhändertagande av dagvatten inom fastigheten.

Principlösningarna inom planområdet bygger på öppen hantering med reningsmöjligheter där dagvatten fördröjs genom en kombination av åtgärder, genomsläpplig beläggning, planteringar i växtbäddar och infiltration i grönytor.

Befintliga tak avvattnas i nuläget via stuprör och dagvattenbrunnar. Innergårdarna ligger ovanpå bjälklag och avvattnas via dagvattenledningar som är anslutna till det kommunala ledningsnätet.

Dagvattnet från taket på vårdshuset leds till växtbäddar norr och söder om byggnaden. Dagvatten från befintliga tak leds till befintliga vegetationsytor inom planområdet. Reglering för att säkerställa en hållbar dagvattenhantering utreds vidare i det fortsatta planarbetet inför granskning.

Recipient Stora Värtan har måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Ändringen i detaljplanen innebär en viss minskning av föroreningar i och med föreslagna åtgärder. Planförslaget bidrar inte till att försvåra möjligheten att uppnå god status i recipienten.

El och värme

En elcentral inryms för närvarande i ett av bostadsrättsföreningens källarutrymmen i vårdhusbyggnaden. Planförslaget ger möjlighet att flytta ut den till en ny plats som reserveras utanför byggnaden. I plankartan markeras området för transformatorstationen med (E) för teknisk anläggning.

Värmeanläggningen utgörs av direktverkande el, bostadsrättsföreningen har dock påbörjat en installation av bergvärme.

Tillgänglighet

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) ska bebyggelsemiljön utformas med hänsyn till personer med funktionsvariationer. Planområdet är relativt flackt i de södra delarna. Infarten som leder upp till torget i mitten av byggnaderna behålls som det är idag. Där finns även körbart bjälklag vilket gör att eventuella transporter kan komma nära entréer.

Trygghet

Tillskottet av lägenheter gör att den tidigare vårdhusbyggnaden som stått tom och mörk en längre tid kommer bidra med både liv och ljus till området. Inte minst kvällstid kan detta ge en känsla av ökad trygghet för förbipasserande såväl som boende i angränsande bostäder.

Hälsa och säkerhet

Översvämning

Enligt länsstyrelsens rekommendation kring lägsta grundläggningsnivå

- ska ny sammanhållen bebyggelse samt samhällsfunktioner av betydande vikt placeras ovanför nivån för beräknat högsta flöde.
- ska nybebyggelse och samhällsfunktioner av betydande vikt placeras ovanför 2,7 meter.
- kan enstaka byggnader av lägre värde placeras ovanför nivån för ett 100-årsflöde.

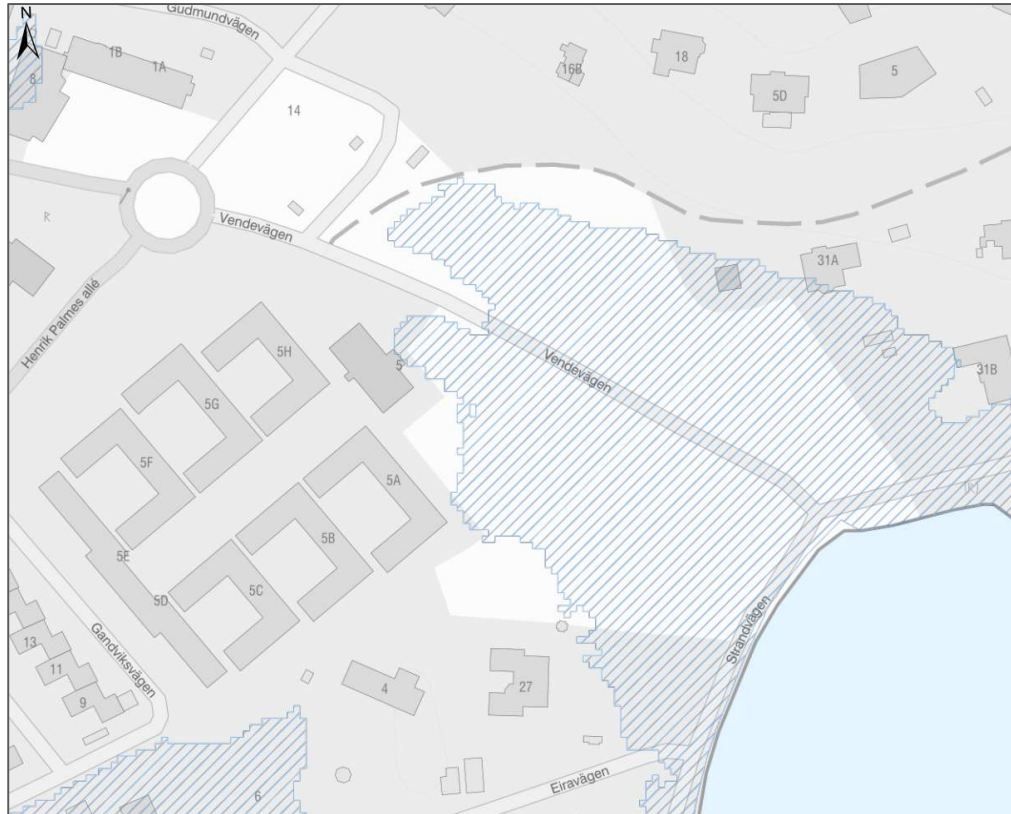
Detaljplanen innebär att befintlig grundläggning i huvudsak bibehålls och ny byggnadsvolym byggs på befintlig grundläggning. Den norra fasaden justeras delvis utåt mot Vendevägen vilket innebär att befintlig grundläggning kompletteras något i denna del. Detta gör att byggnaden får ett rakt fasadliv mot Vendevägen i linje med den tillbyggnad som finns idag.

I dagvattenutredningen utreds risken för översvämning till följd av skyfall inom planområdet ("Dagvattenutredning Gandvik 8", Feron Consulting rev 2021-09-23). Flöden från skyfall kan hanteras i de föreslagna växtbäddarna. Dagvatten kan tillfälligt stå och sakta infiltreras ner i marken. Dagvatten kan ansamlas som ytvatten under korta tider på exempelvis den grusbelagda parkeringsytan.

I dagvatten- och översvämningens utredningen beskrivs förhållandena om havsnivån stiger 0,9 meter. Vid en sådan stigning riskerar Strandvägen öster om planområdet att översvämmas. Konsekvenserna av en eventuell översvämning är att källarvåningen, garaget och parkeringsytan fylls med vatten. Det medför försvårade transporter men inga livshotande eller miljöförstörande risker. Källarvåningen inrymmer enbart gemensamma utrymmen och teknikrum. Teknisk utrustning bör placeras på upphöjda fundament och rummet utrustas med vattentät dörr samt eventuellt pump. Att skydda teknisk utrustning vid en eventuell översvämning bedöms vara det väsentliga för riskhantering.

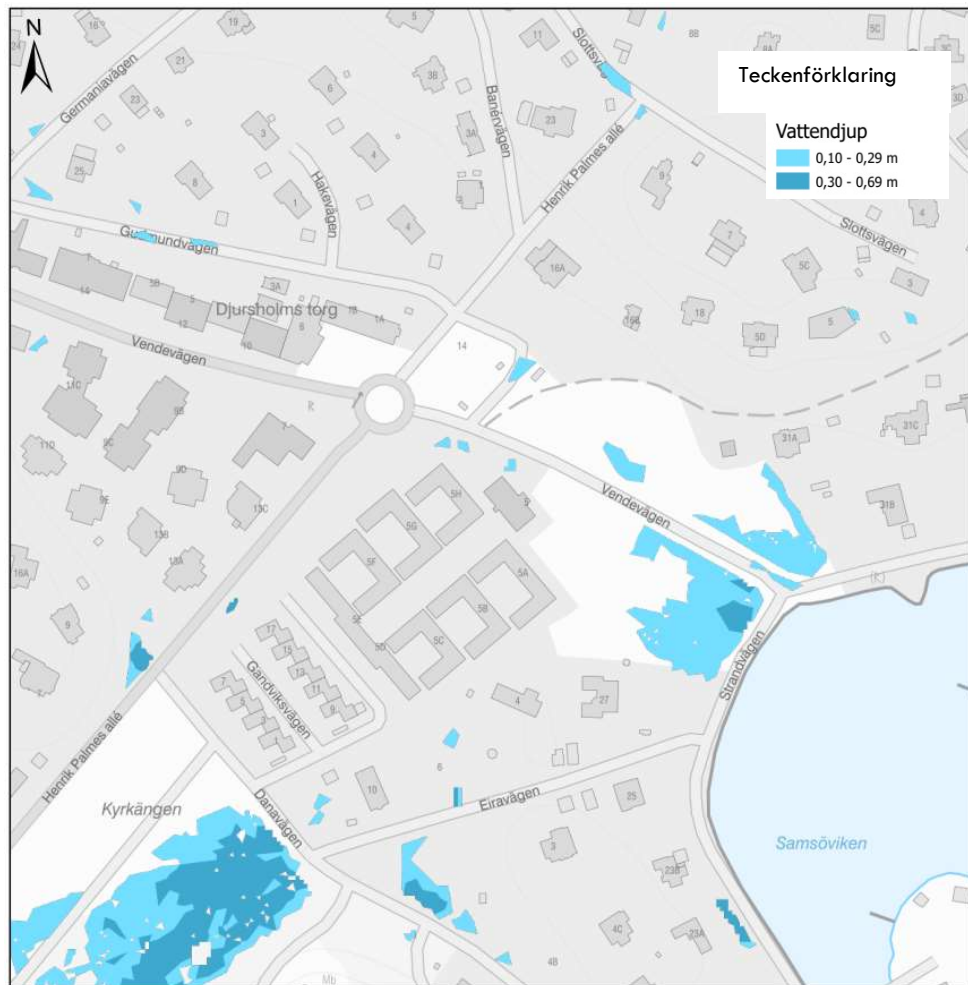
Vid 100-års medelvattenstånd för 2100 riskerar vattenståndet att nå upp till garageinfarten enligt data från MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) i kartbilden nedan. Det innebär ett förväntat årsvattenstånd på 1,43 meter och ett högsta vattenstånd beräknat till 1,96 meter.

Figur 14: Det skrafferade området visar 100-års medelvattenstånd för 2100 (källa: länsstyrelsens geodataportal).

Danderyds kommun har anlagt en skydds konstruktion längs Samsöviken i form av en mur. Muren är 0,65 meter hög och beräknas klara höjning av havsnivån upp till 1,90 meter. Däremot finns öppningar i muren som klarar 1,25 meter höjning av havsnivån. Det betyder att om hålen täpps igen klarar muren i princip även det högsta beräknade vattenståndet.

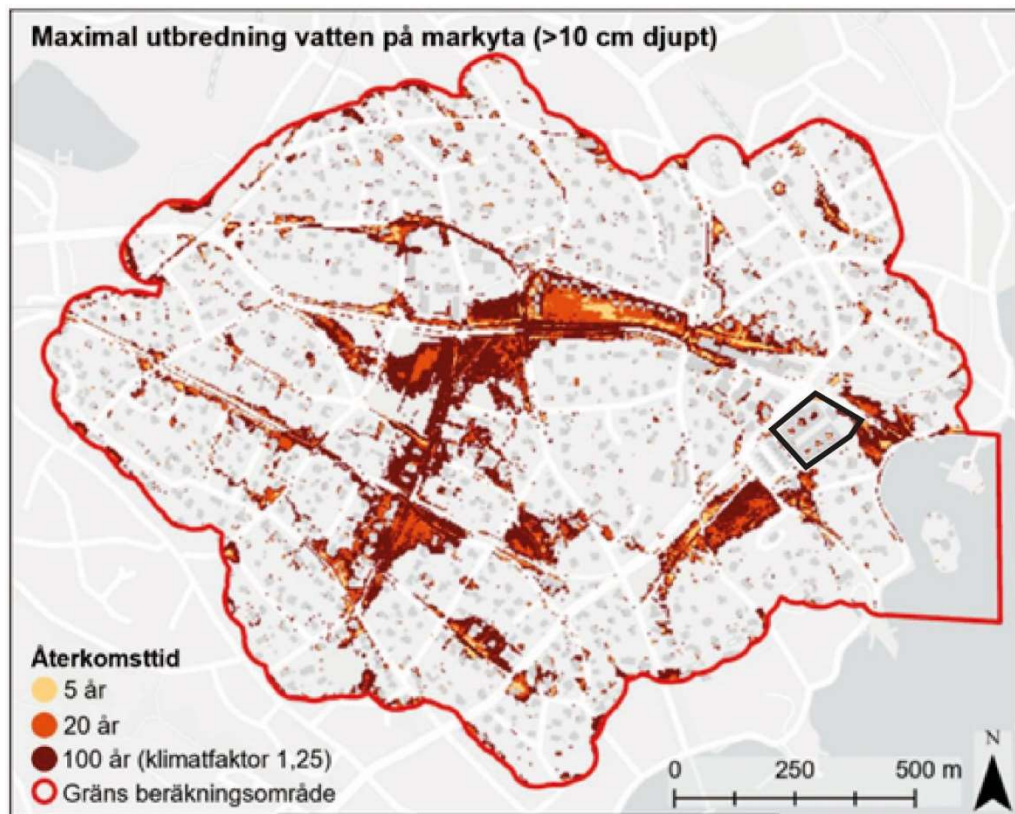
I underlag från länsstyrelsens klimatanpassningskarta (se nedan) visar kartläggningen att vattenståndet i lågpunkter för skyfall inte kommer allt för nära in på bebyggelsen inom Gandvik 8.

Figur

15: Lågpunktskartering- översvämning vid skyfall.

Under 2023 har kommunen via Tyréns tagit fram en skyfallsanalys för Samsöviken (Djurholm). Även den visar att det inte är betydande översvämningensrisk vid Gandvik 8.

Figur 16: Maximal utbredning av vatten på markyta vid de tre beräkningsscenarierna. Bakgrundskarta: OpenStreetMap (källa: Tyréns). Planområdet är svartmarkerat.

Beräkningen är översiktlig och gjord över ett större område och visar att vatten kan bli stående utanför garageinfarten. Parkeringsplatsen utanför garaget har marknivå +1,05 och garageinfarten ligger 0,45 meter högre.

Sammantaget bedöms risken för översvämning som liten och de eventuella materiella skador som kan orsakas som små.

Utrymning

Utrymning vid brand sker via uteplatser och terrasser. Om en lägenhet inte har tillgång till terrass eller uteplats ska fönster utföras enligt riktlinjer för brandutrymning via fönster med brandstege. Utryckningsfordon kan komma ända fram till byggnaden via det körbara garagebjälklaget.

Buller

Den ekvivalenta bullernivån för värdshuset understiger 50 dBA. Ekvivalenta nivåer vid fasad uppskattas ligga mellan 45–55 dBA och maxnivå vid fasad uppskattas understiga 70 dBA (ÅF 2019). Byggnaden understiger därmed riktvärden för buller vid fasad (60 dBA ekvivalent nivå) och uteplats (50 dBA ekvivalent nivå och 70 dBA maxnivå). En bullerutredning bedöms därmed inte nödvändig och planförslaget bedöms inte heller alstra högre trafikbuller än befintlig situation.

Figur 17: Utbredning- och mätta punkter av buller inom planområdet för ekvivalent nivå.

Figur 18: Utbredning- och mätta punkter av buller inom planområdet för maxnivå.

Markföreningar

Inga kända markföreningar finns inom planområdet.

Avfall

Avfallshanteringen sker i nuläget i avfallsrum intill garageutrymmet under bebyggelsen och avses rymmas i det utrymmet även efter planens genomförande. För bostäder krävs ett avfallsutrymme som är dimensionerat så att det finns möjlighet att sortera ut det avfall som skapas. Skulle ytterligare yta behövas kan det rum där transformatorstationen finns idag inrymmas med avfallshandling vilket utreds vidare inför granskningsskedet. Avfallet hämtas via den södra infarten från Vendevägen.

Radon

Enligt Sveriges geologiska undersökning (SGU) är marken inom planområdet klassad som normal- till högriskmark för radon. Ny bebyggelse ska därför utföras radonsäkert.

Luftkvalitet

Luftkvaliteten i Danderyd är generellt sett god. Enligt uppgifter från Östra Sveriges luftvårdsförbund beräknas halten för kvävedioxid vara 10–15 µg/m³ i planområdet. Halten för inandningsbara partiklar (PM10) är beräknade till 10–15 µg/m³. Miljö kvalitetsnormerna för svaveldioxid och bly klaras generellt med god marginal i Stockholms län.

Barnperspektiv

Barn och unga bedöms inte beröras negativt av det aktuella planförslaget.

Genomförandefrågor

Organisatoriska frågor

Huvudmannaskap och ansvarsfördelning

Fastighetsägaren ansvarar för anläggande och framtida drift av servisledningar (enskild ledning in till det egna huset), grönytor, dagvattensystem mm.

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden ansvarar för den formella hanteringen av detaljplanen. Fastighetsägaren svarar för planens genomförande.

I planförslaget föreslås transformatorstationen flyttas från källaren. E.on ansvarar och bekostar en eventuell nybyggnad och flytt för transformatorstationen till reserverat område för tekniska anläggningar.

Avtal

Ett avtal har upprättats mellan Danderyds kommun och bostadsrättsföreningen Gandvik för att reglera kostnaden för upprättandet av detaljplanen.

Fastighetsrättsliga frågor

Fastighetsbildning

Fastighetsindelingsbestämmelser, berörande Gandvik 8, ursprungligen fastställda 1967-06-13, genom tomtindelning (0162-T9/1967) upphävs. Tomtindelningen gäller även för fastigheten Gandvik 10 där den fortsätter att gälla.

Servitut och ledningsrätter

Fastigheten Gandvik 8 belastas inte av några inskrivna rättigheter.

Tekniska frågor

Tekniska anläggningar

Vägar

Tillfarten till bostadsrättsföreningens garage och markparkering sker från Vendevägen. Den allmänna parkeringsytan angörs från den befintliga infarten närmast Samsöviken.

Vatten och avlopp

Befintliga kommunala VA-anläggningar har kapacitet för utbyggnaden. Anslutning sker till befintliga förbindelsepunkter för ren-, spill och dagvatten som finns vid Vendevägen.

Dag- och dräneringsvattnet ska i första hand hanteras lokalt genom fördröjning och avledas till allmän dagvattenledning eller diken. VA-anslutningar till allmänna ledningar ska godkännas av kommunen och dokumenteras i enlighet med tekniska kontorets föreskrifter.

El och tele

Anslutning kan ske till befintligt nät för el och tele. Transformatorstation ska färdigställas till sin funktion innan övrig byggnation påbörjas.

Ekonomiska frågor

Ekonomiska konsekvenser för fastighetsägaren

Fastighetsägaren ska stå för samtliga kostnader hänförliga till den egna fastigheten. Anslutning till befintlig dagvattenledning och eventuell omläggning av dagvattenledningar som krävs på grund av utbyggnaden, ska ske på fastighetsägarens bekostnad.

E.on ansvarar för eventuell flytt av transformatorstationen samt för uppförande av ny anläggning inom område markerat E, på plankartan.

Avgifter och taxor

Vatten- och avlopp

Avgifter för vatten och avlopp tas ut enligt kommunens taxa.

Bygglov, bygganmälan

För bygglov och bygganmälan erläggs avgifter enligt taxa för byggnadsnämndens verksamhet. Plankostnadsavtal har upprättats varför planavgift enligt taxa inte tas ut.

Administrativa frågor

Genomförandetid

Genomförandetiden är 5 år räknat från det datum då planen fått laga kraft. Under genomförandetiden har fastighetsägaren garanterad rätt att bygga i enlighet med planen.

Efter genomförandetidens utgång fortsätter planen att gälla, men den kan ändras eller upphävas utan att fastighetsägaren har rätt till ersättning.

Miljö- och stadsbyggnadskontoret

Jonas Bark
Planchef

Frida Helander
Planarkitekt

